

63
SV

FACTS

Europeiska arbetsmiljöbyrå

Unga arbetstagares säkerhet – råd till föräldrar

ISSN 1681-2182

Hur är det med dina barns säkerhet på arbetet? Är du säker på att någon månar om dem? I detta faktablad kan du läsa om vad arbetsgivarna bör göra för unga människors arbetsmiljö och hur du ska tala med dina barn om att förebygga arbetsskador.

Varje år arbetar flera miljoner elever och studenter deltid eller sommarjobbar för att tjäna ihop fickpengar. Många deltar i organiserad arbetslivspraktik. Andra påbörjar sitt första heltidsarbete. Tidig arbetslivserfarenhet kan vara givande för unga människor och vara ett utmärkt tillfälle att skaffa sig viktiga yrkesfärdigheter. Erfarenheten bör också innefatta god arbetsmiljö.

När unga människor börjar heltidsarbete för första gången ska de också få en säker och produktiv start, så att de arbetar för att leva. Tyvärr är det inte alltid så. Enligt den europeiska statistiken är arbetsskadefrekvensen för unga människor i åldern 18–24 år 50 % högre än för arbetstagare i andra åldersgrupper (1).

En 17-årig flicka förlorade en del av ett finger bara en timme efter att hon påbörjat ett feriejobb. Hennes fingrar krossades i en maskin på det bageri där hon arbetade ...

En 18-årig mekanikerlärling fick så allvarliga brännskador att han dog efter fyra dagar; han skulle hjälpa sin chef att tömma en blandning av bensin och diesel i en spilltank när bensinen exploderade ...

Arbetstagarna omfattas av arbetsmiljöbestämmelser som föreskriver att arbetstagarna ska bedöma riskerna på arbetsplatsen samt vid behov vidta förebyggande åtgärder och

erbjuda handledning och utbildning. Arbetstagarna ska ägna särskild omsorg åt unga människor och nya arbetstagare eftersom de saknar utbildning, erfarenhet och medvetenhet.

Personer under 18 år omfattas av ytterligare krav eftersom de saknar erfarenhet och i vissa fall även fysisk och psykisk mognad.

Säkerhet för unga människor under 18 år – vad ska arbetsgivarna göra?

Det finns nationella bestämmelser som grundas på EU-föreskrifter om skydd för unga människor på arbetet (2). De tar hänsyn till de särskilda risker som berör unga människor på grund av deras bristande erfarenhet, medvetenhet och mognad.

Enligt dessa bestämmelser ska arbetsgivarna

- ta hänsyn till unga människors brist på erfarenhet, medvetenhet om arbetsmiljörisiker, fysisk och psykisk mognad osv. när de bedömer de arbetsmiljörisiker som de utsätts för,
- göra riskbedömningen INNAN den unga personen börjar arbeta,
- ta hänsyn till riskbedömningen när man bestämmer om personen ska förbjudas att utföra vissa uppgifter,
- informera föräldrar eller målsmän till barn i skolåldern om resultatet av riskbedömningen och de kontrollåtgärder som vidtagits för att minska riskerna.

I allmänhet får personer under 18 år INTE utföra arbete som

- överstiger deras fysiska eller psykiska förmåga,
- exponerar dem för giftiga eller cancerframkallande ämnen,
- exponerar dem för strålning,
- innefattar en mycket hög grad av värme, buller eller vibrationer,
- innebär risker som de på grund av bristande erfarenhet eller utbildning eller otillräcklig uppmärksamhet på säkerheten inte rimligen kan uppfatta eller undvika.

I faktabladet "Skydd för unga på arbetsplatsen" kan du läsa mer om restriktioner i fråga om arbetsuppgifter, ålder och arbetstider, särskilda undantag för yrkesutbildning och vilka begränsningar det finns för arbete för barn under den ålder då skolplikten upphör i de länder där det är tillåtet. Om du vill veta exakt vilka krav som gäller, se ditt lands lagstiftning.

(1) Eurostat, Arbete och hälsa i EU – statistik 1994–2002.

(2) Rådets direktiv 94/33/EG om minderåriga i arbetslivet innehåller **minimikrav** och din medlemsstat kan ha strängare lagstiftning, t.ex. när det gäller minimiålder för barns arbete och förbud mot vissa arbetsuppgifter.

Deras arbetstider är också föremål för begränsningar. Arbetsgivare som erbjuder praktikplatser åt unga människor ska ge dem minst samma arbetsmiljöskydd som sina egna anställda.

Om en ung människa inte uppnått den ålder vid vilken skolplikten upphör ska arbetsgivaren informera föräldrarna eller målsmännen om risker och kontrollåtgärder. Detta ska ske innan arbetet påbörjas.

Vad föräldrarna kan göra

Olyckor och dödsfall kan hända och händer unga människor, trots att de flesta olycksfall i arbetet kan förebyggas. Arbetet kan också äventyra unga människors framtida hälsa, t.ex. om de utsätts för allergiframkallande produkter, högt buller eller arbetar i obekväma eller ansträngande ställningar. Vikten av förebyggande skyddsåtgärder och arbetsmiljöutbildning kan således inte underskattas.

Så här kan du göra för att hjälpa dina barn:

- Prata med dina barn om ferie- eller helgarbete eller praktikmöjligheter. Vilka typer av arbeten och arbetsplatser finns det att välja på?
- Ta reda på hur arbetsuppgifterna ser ut.
- Fråga dem vilken utbildning och arbetsledning de får. Säg att de inte ska vara rädda att fråga efter utbildning och stöd innan de hanterar utrustning eller tar sig an nya arbeten eller uppgifter.
- Prata regelbundet med dem om deras arbete. Uppmuntra dem att prata med dig om problem på arbetet eller med arbetsmiljön.
- Prata med deras arbetsgivare om åtgärder och utbildning på arbetsmiljöområdet.
- Uppmärksamma dina barn på farorna med att arbeta ensam eller nattetid.
- Uppmuntra dina barn att ställa frågor, söka hjälp om de är osäkra på rutiner och verksamhet på arbetet och omedelbart rapportera risker, skador eller ohälsa, oavsett problemets omfattning.

- Uppmuntra dem att prata med läkare, sjuksköterska eller annan sjukvårdspersonal på arbetsplatsen (om sådan finns) och att om de går till familjeläkaren med besvär tala om för denne vad de arbetar med.
- Påpeka att de när det gäller arbetsmiljöproblem också kan vända sig till skyddsombud eller fackföreningsrepresentanter om sådana finns.
- Prata med dina barn om din egen arbetsmiljöerfarenhet på nuvarande eller tidigare arbete, vad som hände, vad som gjordes åt det och vad du hade gjort om du vetat bättre.
- Uppmuntra dina barns skolor att ge riskupplysning åt yngre barn och arbetsmiljöupplysning åt äldre elever och studenter.
- Ta upp ämnet med andra föräldrar.
- Ta reda på vad man gör för att skydda unga arbetstagare på din egen arbetsplats.
- Uppmuntra dina barn att själva ta reda på mer om arbetsmiljöaspekter som rör deras arbete, t.ex. via arbetsmiljömyndigheten i ditt land eller länkarna till resurser på arbetsmiljöbyråns webbplats. Ta reda på mer själv!

Unga arbetstagare har liksom alla arbetstagare tre viktiga rättigheter i fråga om arbetsmiljö:

1. Rätt att veta.
2. Rätt att delta.
3. Rätt att vägra utföra farligt arbete.

De har också skyldigheter som innebär att:

1. Arbeta säkert.
2. Rapportera risker.
3. Använda eller ha på sig skyddsutrustning.

Iver att vara till lags eller osäkerhet kan hålla dem tillbaka. Prata med dem om deras rättigheter, nödvändigheten att alltid arbeta säkert och följa säkerhetsrutiner för att skydda sig själva och sina arbetskamrater – arbetet är ingen lek.

Mer information och resurser finns på <http://ew2006.osha.eu.int/>. Bland källorna finns arbetsmiljöverket, fackföreningarna och branschorganisationerna i ditt land.

Mer information om svensk lagstiftning finns att få från Arbetsmiljöverket, SE-171 84 Solna, www.av.se

Europeiska arbetsmiljöbyrån

Gran Via 33, E-48009 Bilbao
Tfn (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83
E-post: information@osha.eu.int

© Europeiska arbetsmiljöbyrån. Kopiering tillåten vid angivande av källan. Printed in Belgium, 2006

